

RECENZII ȘI NOTE BIBLIOGRAFICE

Florin Drașovean, Wolfram Schier (eds.), *Uivar "Gomilă". A prehistoric tell settlement in the Romanian Banat. Vol I. Site, architecture, stratigraphy and dating*, Verlag Marie Leidorf GmbH · Rahden/Westf, *Prähistorische archäologie in Südosteuropa* Band 32, 2020, 585 p.

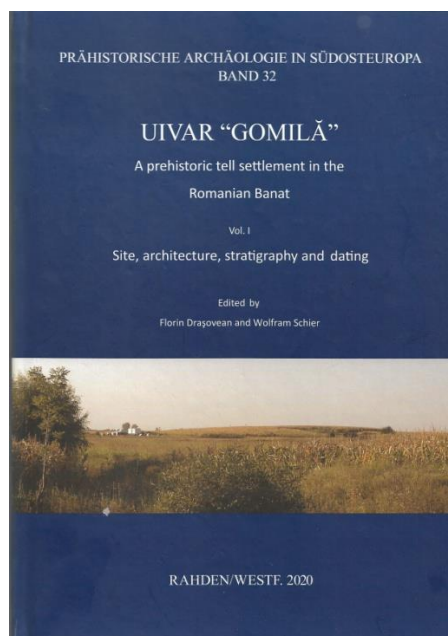
Lucrarea ce va fi prezentată în rândurile următoare este alcătuită din opt capitole și valorifică o cercetare sistematică ale cărei săpături s-au desfășurat începând cu mijlocul anilor 1990 și s-au încheiat prin campania arheologică din anul 2009. Această contribuție științifică constituie primul volum dintr-o serie mai lungă, menită să expună rezultatele activităților din complexul proiect de cercetare româno-german «Uivar Gomilă».

În primul capitol, ce poate fi citit în formă bilingvă (germană/engleză), autorii prezintă obiectivele ce au stat la baza demarării proiectului amintit, precum și etapele parcurse de-a lungul perioadei de desfășurare. Ceea ce a reunit pe cei doi cercetători ce au dezvoltat și coordonat proiectul «Uivar Gomilă» (F. Drașovean și W. Shier) a fost interesul

comun pentru așezările de tip *tell*. Din acest motiv, în partea de început a cărții găsim informații despre modul de formare a unui *tell*, precum și despre metodele de săpătură aplicate într-un asemenea tip de sit arheologic. Acest capitol a fost completat cu un istoric al cercetărilor întreprinse asupra epocii neolitice în Banat și o imagine sintetică asupra mediului înconjurător ce corespunde zonei studiate.

Cel de-al doilea capitol (format bilingv germană/engleză) constituie o prezentare a sitului arheologic ce face obiectul acestei contribuții științifice, precum și a stratigrafiei acestuia. În cadrul său pot fi consultate rezultatele prospecțiunilor de suprafață și geofizice desfășurate în perioada de debut a acestui proiect de cercetare.

Pe parcursul celui de-al treilea capitol (format bilingv germană/engleză) autorii oferă o descriere detaliată a săpăturilor arheologice desfășurate pe situl arheologic Uivar Gomilă în intervalul cronologic 1999-2009. Capitolul începe prin precizarea și explicarea strategiei, metodologiei și organizării cercetării arheologice, precum și a

manierei de înregistrare a datelor și descoperirilor. În partea a doua a capitolului se regăsește o expunere sintetică a fiecărei campanii de săpături.

Capitolul patru (prezentat în limbile germană, engleză și română), cel mai consistent al lucrării, cuprinde descrierea amănunțită a structurilor și nivelurilor culturale cercetate, însoțită de numeroase fotografii și desene. Volumul mare de informație din acest capitol a determinat împărțirea sa în nouă subcapitole. În primul sunt informații despre terminologia și metodologia aplicate. Cel de-al doilea conține descrierea structurilor cercetate în Suprafețele I-III. Descrierea unor structuri de locuire este însoțită și de propuneri de reconstituire. În cel de-al treilea subcapitol sunt prezentate cercetările din Suprafața XI, în interiorul căreia au fost identificate și cercetate morminte de înhumare încadrate cronologic în cultura Tiszapolgár. În următorul subcapitol se regăsesec cercetările realizate în Suprafața IV, în cadrul cărora se remarcă mai multe structuri de tip șanț. Suprafața XIII este prezentată în subcapitolul 5, pe terenul său fiind cercetate șanțuri și morminte de înhumare (cultura Tiszapolgár). Mai departe aflăm informații despre Suprafețele XIV și XV. În aceasta din urmă, pe lângă descoperirile neolitice, au apărut și elemente specifice epocii timpurii a bronzului (cultura Vatina). În Suprafețele VI-X (subcapitolul 7) sunt oferite informații despre sistemul de șanțuri concentrice amenajate în zona exterioară a așezării-*tell*. Materialul ceramic descoperit în aceste complexuri arheologice a fost încadrat în culturile neolitice Vinča (majoritatea) și Tiszapolgár. În penultimul subcapitol sunt prezentate rezultatele săpăturilor desfășurate în părțile de sud și sud-vest ale *tell*-ului ce au vizat alte structuri de tip șanț (Suprafețele XVI-XVIII). Capitolul se încheie cu descrierea săpăturilor din Suprafețele V și XII. În interiorul acestora au fost cercetate morminte aparținând culturii Tiszapolgár.

În capitolul cinci autorii și-au propus să prezinte o analiză stratigrafică a distribuției descoperirilor. Atenția acestora s-a îndreptat cu precădere către nivelurile culturale și descoperirile din Suprafața I, deoarece în cadrul acesteia a fost surprinsă cea mai completă secvență stratigrafică. De asemenea, se menționează că aproximativ o treime din cantitatea de ceramică a fost descoperită în sectorul amintit.

Capitolul șase constituie rodul colaborării colectivului proiectului «Uivar Gomilă» cu cel al proiectului «Times of Their Lives» (ToTL) și și-a propus analizarea secvențelor cronologice corespunzând nivelurilor culturale din situl Uivar Gomilă. Principalele obiective ale acestei analize au fost: obținerea unei imagini corecte a evoluției așezării de-a lungul timpului, determinarea momentului construirii sistemului defensiv al așezării, identificarea relației dintre locuirea de pe așezarea-*tell* și cea deschisă, precum și datarea secvenței ceramice. Prin analiza cronologică s-a stabilit că debutul locuirii pe așezării-*tell* poate fi plasat în intervalul 5065-4950 cal BC (95% probabilitate), iar finalul în intervalul 4815-4695 cal BC (95% probabilitate).

Cercetătorii au avut la dispoziție 182 de datări radiocarbon, prezentate în cadrul unor tabele în paginile acestei lucrări. În finalul capitolului sunt discutate datările radiocarbon provenite din așezările neolitice de pe teritoriul Banatului, una dintre concluzii fiind că locuirea neolitică s-a sfârșit în acest spațiu geografic în preajma secolelor 46-45 cal BC.

Capitolul șapte sintetizează informațiile oferite în acest prim volum monografic dedicat cercetărilor realizate pe situl Uivar *Gomilă*. Anterior deschiderii unor suprafețe destinate săpăturii arheologice, suprafața sitului a fost evaluată prin cercetări de suprafață și prin prelevarea unor carote de sediment din nivelul cultural, ce au demonstrat caracterul antropogenic al acestuia. De-a lungul timpului au fost realizate mai multe serii (2000, 2007 și 2008) de prospecțiuni magnetometrice. Acestea au avut în vedere atât cele două așezări (*tell* și deschisă), cât și sistemul defensiv format din șanțuri amenajate în jurul așezării-*tell*. Autorii menționează că prospecțiunile geofizice au fost decisive în stabilirea strategiei de săpătură. Astfel, maniera clasică ce presupunea deschiderea unor suprafețe în zona centrală a *tell*-ului a fost înlocuită cu o combinație de sondaje executate în diverse segmente ale sitului.

Ultimul capitol cuprinde referințele bibliografice consultate de către autorii lucrării în vederea redactării acesteia.

În concluziile acestei lucrări aflăm că volumele II și III ale monografiei Uivar *Gomilă* vor conține date și interpretări referitoare la artefactele descoperite, paleomedii, arheozoologie, tipocronologie și arhitectură.

În alcătuirea fiecărui capitol se regăsesc numeroase figuri, reprezentând fotografii, desene, reconstituiri, tabele și histograme menite să completeze informația scrisă.

Rod al unui proiect de cercetare cu un amplu caracter interdisciplinar, acest prim volum monografic oferă informații cu privire la cadrul metodologic și strategia ce au stat la baza desfășurării activităților sale. Acestea au fost completate cu descrierea suprafețelor cercetate și ansamblul datelor radiocarbon. Această împletire a săpăturii arheologice cu prospecțiuni geofizice, prelevarea și analizarea unor eșantioane de sediment, precum și analiza bayesiană a datelor de cronologie absolută fac din acest prim volum al monografiei Uivar *Gomilă* o contribuție foarte interesantă și utilă pentru cei care doresc să înțeleagă modul de ocupare și exploatare a mediului în epoca neolitică.

Florian MIHAIL

Institutul de Cercetări Eco-Muzeale "Gavrilă Simion", Tulcea